

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της
ένταξης»

ΠΡΩΙΜΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

EARLY INTERVENTION IN AUTISM

της

Μεσίτσα Δήμητρας

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται

στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης του Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ.
σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της
ένταξης»

1^η επιβλέπουσα: Χριστίνα Συριοπούλου-Δελλή,
Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

2^η επιβλέπουσα: Ζωή Καραμπατζάκη, Συνεργαζόμενη
Ερευνήτρια Ι.Π.Τ Ε.Κ.Ε.Φ.Ε «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»

3^η επιβλέπουσα: Σπυριδούλα Κατσαντώνη,
Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια Ι.Π.Τ Ε.Κ.Ε.Φ.Ε
«ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»

Αθήνα, 2020

Περίληψη

Ο αυτισμός είναι μια νευροαναπτυξιακή διαταραχή αγνώστου αιτιολογίας και χαρακτηρίζεται από σημαντικές ελλείψεις στην επικοινωνία, στις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και από περιορισμένες ή επαναλαμβανόμενες στερεοτυπίες συμπεριφορών. Πλέον, υπάρχουν διαγνωστικά κριτήρια και εργαλεία τα οποία μας βοηθούν στην ανίχνευση του. Παρόλα αυτά, χρειάζεται η έγκαιρη διάγνωση του ώστε με τα κατάλληλα προγράμματα πρώιμης παρέμβασης το κάθε παιδί να βοηθηθεί με το καλύτερο δυνατό τρόπο. Απαιτείται πρώτα, η πρώιμη ανίχνευση των συμπτωμάτων του και μετέπειτα, να γίνει η διάγνωση του προκειμένου να υπάρξει εγκαίρως το κατάλληλο πρόγραμμα πρώιμης παρέμβασης. Τα αποτελέσματα της πρώιμης παρέμβασης είναι ιδιαίτερα σημαντικά σε πολλούς τομείς του παιδιού και πολλές έρευνες και μελέτες των τελευταίων ετών αποδεικνύουν αυτό, ειδικότερα όταν οι παρεμβάσεις πραγματοποιούνται σε μικρές ηλικίες. Τέλος, αναφέρονται ενδεικτικά κάποια κατάλληλα προγράμματα πρώιμης παρέμβασης σε συνδυασμό με τα οφέλη τους, από έρευνες που έχουν γίνει.

Λέξεις κλειδιά: αυτισμός, αναπτυξιακές διαταραχές του φάσματος, πρώιμη παρέμβαση, αποτελεσματικότητα, προγράμματα πρώιμης παρέμβασης

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία:

- Abrams D.A., Lyncha C.J., Chenga K.M., Phillipsa J., Supekara K., Ryali S., Uddina L.G., & Menon V. (2013). Underconnectivity between voice-selective cortex and reward circuitry in children with autism. *PNAS*.
- Amaral D.G. (2017). Examining the Causes of Autism.
- American Academy of Pediatrics. (2002). Medical home initiatives for children with special needs project advisory committee: the medical home. *Pediatrics*.
- American Psychiatric Association. (1996). *Διαγνωστικά κριτήρια DSM-IV*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Λίτσας.
- Arciuli, J. &. (2014). *Communication in autism (Vol. 11)*. . John Benjamins Publishing Company.
- Association, A. P. (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders. 5th Edition (DSM-5)*. Washington: American Psychiatric Publishing.
- Baio J. et al. (2018). Prevalence of Autism Spectrum Disorder Among Children Aged 8 Years —Autism and Developmental Disabilities Monitoring Network, 11 Sites, United States, 2014. *Centers for Disease Control and Prevention*.
- BAIRD GILLIAN, F.R.C.PAED., TONY CHARMAN, PH.D., SIMON BARON-COHEN, PH.D.,. (2000). A Screening Instrument for Autism at 18 Months of Age:.
- Barbarese W.J, Katusic S. K., Colligan R. (2005). The Incidence of Autism in Olmsted County Minnesota, 1976-1997. *Arch Pediatr Adolesc Med*.
- Barkley, M. a. (2003). *Child Psychopathology, Second Edition*.
- Bellman, M., Byrne, O., & Sege, R. (2013). Developmental assessment of children.
- Boyd B.A, Odom S.L., Humphreys B.P. & Sam A.M. (2010). Infants and Toddlers With Autism Spectrum Disorder: Early Identification and Early Intervention. *Journal of Intervention* .
- Brunsdon, V. E., & Happé, F. . (2014). Exploring the 'fractionation' of autism at the cognitive level. . *Autism*, 17-30.
- Camarata Stephen. (2014). Early identification and early intervention in autism spectrum. *International Journal of Speech-Language Pathology*, 1-10.
- Carpenter B. (2007). The impetus for family-centred early childhood intervention. *Care Health and Development*, 664-669.

- Charman, T., Jones, C. R. G., Pickles, A., Simonoff, E., Baird, G., & Happé, F. . (2011). Pickle Defining the cognitive phenotype of autism. *Brain Research. Elsevier*, 10-21.
- Chawarska K., Macari S., & Shic F. (2013). Decreased Spontaneous Attention to Social Scenes in 6-Month-Old Infants Later Diagnosed with Autism Spectrum Disorders. *Society of Biological Psychiatry*.
- Cho S.J. & Ahn D. H. (2016). Socially Assistive Robotics in Autism. *Hanyang Medical Reviews*.
- Cooper J., O., Heron, T., E., Heward, W., L., (2010). (2010). Applied Behavior Analysis (2nd Edition): Checkered flag for students and professors, yellow flag for the field. *Journal of Applied Behavior Analysis*. 161-174.
- Corsello, C. M. . (2005). Early intervention in autism. *Infants & Young Children*. 74-85.
- Crais E.R., Roy VP. & Free K. (2006). Parents' and Professionals' Perceptions of the Implementation of Family-Centered Practices in Child Assessments. *American Journal of Speech-Language Pathology*.
- D.A. Geier, P.G. King, L.K. Sykes & M.R. Geier. (2008, October). A comprehensive review of mercury provoked autism. *Indian J Med Res* 128, σσ. 383-411.
- Dawson G. (2008). Early behavioral intervention, brain plasticity and the prevention of autism spectrum disorder. *Development and Psychopathology*.
- Dawson G., Jones E.J.H., Merkle K., Venema K., Lowy R., Faja S., Kamara D., Murias M., Greenson J., Winter J., Smith M., Rogers S.J. & Webb S.J. (2012). Early Behavioral Intervention Is Associated With Normalized Brain Activity in Young Children With Autism. *JOURNAL OF THE AMERICAN ACADEMY OF CHILD & ADOLESCENT PSYCHIATRY*.
- Dawson G., Rogers S., Munson J., Smith M., Winter J., Greenson J., Donaldson A. & Varley J. (2010). Randomized, Controlled Trial of an Intervention for Toddlers With Autism: The Early Start Denver Model. *Pediatrics*.
- De Moor, J. T. (1996). Πρώιμη παρέμβαση σε παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές - Ένα μανιφέστο της ομάδας εργασίας Euryloid. *Παιδαγωγική επιθεώρηση* , 251-270.
- D'Elia L., V. G. (2014). A longitudinal study of the teacch program in different settings: The potentials benefits of low intensity intervention in preschool children with autism spectrum disorder. *Journal of autism and developmental disorders*, 615-626.
- Duby J., Lipkin P.H., Macias M.M., Wegner L.M., Duncan P., Hagan J.F., Cooley C.W., Swigonski N. (2006). Identifying infants and young children with developmental disorders in the medical home: an algorithm for developmental surveillance and screening. *Pediatrics*.

- Eapen V., Črnčec R. & Walter A. (2013). Clinical outcomes of an early intervention program for preschool children with Autism Spectrum Disorder in a community group setting. *BMC Pediatrics* .
- Elder J.H., Kreider C.M., Brasher S.N. & Ansell M. (2017). Clinical impact of early diagnosis of autism on the prognosis and parent–child relationships. *Psychology Research and Behavior Management*.
- Elsabbagh M., Divan G., Koh Y.L., Kim Y.S., Kauchal S.i, Marcín C., Montiel-Nava C., Patel V., Paula C.S., Wang C., Taghi Yasamy M. & Fombonne E. (2012). Global Prevalence of Autism and Other Pervasive Developmental Disorders. *INSAR*.
- Feldman, M. A. . (2008). *Early intervention: The essential readings*. John Willey & Sons.
- Fernandez-Alcántara M., García-Caro M., Pérez-Marfil M.N., Hueso-Montoro C., Laynez-Rubio C. & Cruz-Quintana F. . (2016). Feelings of loss and grief in parents of children diagnosed with autism spectrum disorder (ASD). *ELSEVIER*.
- FISCH G.S. (2012). Nosology and Epidemiology in Autism: Classification Counts. *American Journal of Medical Genetics Part C (Seminars in Medical Genetics)*.
- Fombonne E., Zakarian R., Bennett A., Meng L. & McLean-Heywood D. (2006). Pervasive Developmental Disorders in Montreal Quebec, Canada: Prevalence and Links With Immunizations. *Pediatrics*.
- Frith U. & Frith C.D. (2003). Development and neurophysiology of mentalizing. *The Royal Society*.
- Futterweit, L.R., & Ruff, H.A. (1993). Principles of development: Implications for early intervention. *Journal of Applied Developmental Psychology*.
- Gardener H., Spiegelman D. & Buka S.L. (2009). Prenatal risk factors for autism: comprehensive meta-analysis. *The British Journal of Psychiatry*.
- Gardner H., Spiegelman D. & Buka S.L. (2011). Perinatal and Neonatal Risk Factors for Autism: A Comprehensive Meta-analysis. *PEDIATRICS*.
- Goldani A.S., Downs S.R., Widjaja F., Lawton B. & Hendren R.L. (2014). Biomarkers in autism . *Frontiers in Psychiatry*.
- Green, G., Brennan, L. C., & Fein, D. (2002). Intensive behavioral treatment for a toddler at. (2002). Intensive behavioral treatment for a toddler at high risk for autism. *Behavior Modification*.
- Hamilton, A. F. D. C. . (2013). Reflecting on the mirror neuron system in autism: a systematic review of current theories. . *Developmental Cognitive Neuroscience*, 91-105.

- Howlin P., Goode S., Hutton J., & Rutter M. (2004). Adult outcome for children with autism. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*.
- Howlin, P. (1998). *Children with Autism and Asperger Syndrome. A guide for practitioners and carers*. . West Sussex: Wiley & Sons.
- Hughes, J. R. . (2008). A review of recent reports on autism: 1000 studies published in 2007. *Epilepsy & Behaviour*, 425-437.
- Humphrey, N., & Parkinson, G. (2006). Research on interventions for children and young people on the autistic spectrum: a critical perspective. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 76-86.
- Ikeda, M. (2002). Best practises for supporting students with autism. In A Thomas & J. Grimes (Eds) *Best practices in school psychology IV. Bethesda, MD National Association of School Psychologists*, 1501-1512.
- Jones W. & Klin A. (2013). *Attention to eyes is present but in decline in 2–6-month-old infants later diagnosed with autism*. Macmillan Publishers Limited. .
- Johnston M.V. (2009). PLASTICITY IN THE DEVELOPING BRAIN: IMPLICATIONS FOR REHABILITATION. *DEVELOPMENTAL DISABILITIES RESEARCH REVIEWS*.
- Kanner, L. (1943). Autistic disturbances of affective contact. *Nervous Child*.
- Karant P. & Chandhok T.S. (2013). Impact of Early Intervention on Children with Autism Spectrum Disorders as Measured by Inclusion and Retention in Mainstream Schools. *Indian J Pediatr*.
- Kasari Connie & Patterson Stephanie. (2012). Interventions Addressing Social Impairment in Autism. *Autism Spectrum Disorders (D MANDELL, SECTION EDITOR)*.
- Kaufmann W.E, Kidd S.A, Andrews H.F., Budimirovic D.B, Esler A., Barbara Haas-Givler, Stackhouse T., Riley C., Peacock G., Sherman S. L., Brown W.T, Berry-Kravis E. (2017). Autism Spectrum Disorder in Fragile X Syndrome: Cooccurring Conditions and Current Treatment. *Pediatrics*.
- Keen D.V, Reid F.D and Arnone D. (2010). Autism, ethnicity and maternal immigration. *The British Journal of Psychiatry* , 274-281.
- King, B. H., Navot, N., Bernier, R., & Webb, S. J. . (2014). Update on Diagnosis Classification in Autism. . *Curr Opin Psychiatry*, 105-109.
- Kjelgaard, M. M., & Tager-Flusberg, H. (2001). An investigation of language impairment in autism: Implications for genetic subgroups. *Language and cognitive processes*. 287-308.

- Klin, A. (2006). Autism an asperger's syndrome: an overview. *Revista Brasileira de Psiquiatria*, 3-11.
- Κορνηλάκη Α.Ν., Κυπριωτάκη Μ.Α. & Μανωλίτσης Γ. (2010). *Πρώιμη Παρέμβαση. Διεπιστημονική θεώρηση*. Πεδίο.
- Landa R.J. (2008). Diagnosis of autism spectrum disorders in the first 3 years of life. *NATURE CLINICAL PRACTICE NEUROLOGY*.
- Landa R.J. (2018). Efficacy of early interventions for infants and young children with, and at risk for autism spectrum disorders. *International Review of Psychiatry*.
- Lennard – Brown, S. (2004). *Αυτισμός*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Lindsay S., P. M. (2013). Educator's Challenges of Including Children with Autism Spectrum Disorder in Mainstream Classrooms. *Internation Journal of Disability, Development and Education* .
- Lovaas O.I., Cross S. & Revlin S. (2006). *Evidence Based- Psychotherapy*.
- Love, J. M., Kisker, E. E., Ross, C., Raikes, H., Constantine, J., Boller, K., & Fuligni A.S. (2005). The effectiveness of early head start for 3-year-old children and their parents: lessons for policy and programs. *Developmental psychology* .
- Luiselli J.K, Russo D.C., Christian W.P & Wilczynsk W. P. (2008). *Effective practices for children with autism*. Oxford University Press.
- Luiselli, J. K., Cannon, B. O. M., Ellis, J. T., & Sisson, R. W. (2000). Home-Based Behavioral Intervention for Young Children with Autism/Pervasive Developmental Disorder A Preliminary Evaluation of Outcome in Relation to Child Age and Intensity of Service Delivery. *Autism*, 426-438.
- Maestro S.,Muratoro F., Cesari A.,Cavallaro MC, Paziente A., Pecini C.,Grassi C., Manfredi A. & Sommaro C. (2005). Course of autism signs in the first year of life . *Psychopathology*.
- Majnemer, A. . (1998). Benefits of early intervention for children with developmental.
- Mandy W.P.L, Psy C., Charman T. & Skuse D.H. (2012). Testing the Construct Validity of Proposed Criteria for DSM-5 Autism Spectrum Disorder. *JOURNAL OF THE AMERICAN ACADEMY OF CHILD & ADOLESCENT PSYCHIATRY*.
- Marchi A.R. (2015). The Importance of Early Intensive Behavioural Intervention in Autism Spectrum Disorder. *Journal of Psychiatry*.
- Martin, N. . (2009). *Martin, N. (2009). Art as an early intervention tool for children with autism*. . Jessica Kingsley Publishers.

- Matson Johnny L., Matson Michael L. and Rivet Tessa T. (2007). Social-Skills Treatments for Children With Autism Spectrum Disorders: An Overview. *Behavior Modification*, 682-707.
- McGuire, A. E., & Michalko, R. . (2011). Minds Between Us: Autism, mindblindness and the uncertainty of communication. *Educational Philosophy and Theory*. 162-177.
- McPartland J.C ,Reichow B.,& Volkmar F.R. (2012). Sensitivity and Specificity of Proposed DSM-5 Diagnostic Criteria for Autism Spectrum Disorder. *JOURNAL OF THE AMERICAN ACADEMY OF CHILD & ADOLESCENT PSYCHIATRY*.
- Michael, R. E. (1987). Autism and Pervasive Developmental Disorders: Concepts and Diagnostic Issues. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 17.
- Miles, J. H. . (2011). Autism spectrum disorders—a genetics review. *Genetics in Medicine*, 278-294.
- Molteni P. & Maggiolini S. (2015). Parents' Perspectives Towards the Diagnosis of Autism: An Italian Case Study Research. *Springer Science*.
- Moore V. & Godson S. (2003). How well does early diagnosis of autism stand the test of time? *SAGE Publications and the National Autistic Society*.
- National Research Council . (2001). *Educating Children with Autism (Committee on Education Interventions for Children with Autism, Division of Behavioral and Social Sciences and Education)*. Washington: National Academy Press.
- Newschaffer C.G,Croen L.A, Daniels J., Giarelli E., Grether J.K, Levy S.E., Mandell D.S., Miller L.A.,Pinto-Martin J., Reaven J., Reynolds A.M.,Rice C.E., Schendel D. & Windham G.C. . (2007). The epidemiology of Autism Spectrum Disorders. *Annu. Rev. Public Health*, 235-258.
- Oberman, L. M., Altschuler, E., Ramachandran, V. S., Pineda, J. A., Hubbard, E. M., & McCleery, J. P. . (2005). EEG evidence for mirror neuron dysfunction in autism spectrum disorders. *Brain Research: Cognitive Brain Research*. 190-198.
- Ozdemir S. (2008). A paradigm shift in early intervention services: from child-centeredness to family centeredness. *E-journal of New World Sciences Academy*.
- Pervin, L., A., & John, O.I.P.,. (2001). *Θεωρίες Προσωπικότητας – έρευνα και εφαρμογές (μτφ: Αρχ. Αλεξανδροπούλου & Ευγ. Δασκαλοπούλου)*. Αθήνα : Τυπώθητω.
- Peters, B., & Forlin, C. . (2011). Informing educational decisions in the early years: can evidence for improving pedagogy for children with autistic spectrum disorder be found from neuroscience? *British Journal of Special Education*, 135-142.

- Peters-Scheffer N., Didden R., Korzilius H. & Sturmey P. (2011). Research in Autism Spectrum Disorders. *Elsevier*.
- Piaget, J. . (1962). *Play, dreams and imitation in childhood*. . London: Routledge & Kegan Paul.
- Rajendran, G., & Mitchell, P. (2007). Cognitive theories of autism. *Developmental Review*. 224-260.
- Ramey, C. T., & Ramey, S. L. (1998). Early intervention and early experience. . *American psychologist*.
- Ramey, C.T. & Ramey, S.L. (2003). Early intervention: optimizing development for children with disabilities and risk conditions. *Disorders of development and learning*.
- Reichow, B., Barton, E. E., Boyd, B. A., & Hume, K. (2012). Early intensive behavioral intervention (EIBI) for young children with autism spectrum disorders. (ASD).
- Richman S. (2001). *Raising a child with autism. A guide to Applied Behavior Analysis for Parents*. London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- Rogers S.J. (1996). Brief Report: Early Intervention in Autism. *ournal of Autism and Developmental Disorders*.
- Rutter M. (2005). Incidence of autism spectrum disorders: Changes over time and their meaning. *Acta Pædiatrica*.
- S., V. J. (2016). Early Intervention and Diagnosis and Autism . *Indian Journal of Health and Wellbeing* , 1144-1148.
- Schreibman, L. E. (2005). *The science and fiction of autism*. Harvard University Press.
- Siller, M., & Sigman, M. (2002). The behaviors of parents of children with autism predict the subsequent development of their's children's communication. *Journal of autism and developmental disorders*.
- Solomon Olga & Bagateli Nancy. (2010). Introduction Autism: Rethinking the Possibilities. *Journal of the Society for Psychological Anthropology*.
- Sunita & Bilszta J.LC. (2012). Early identification of autism: A comparison of the Checklist for Autism in Toddlers and the Modified Checklist for Autism in Toddlers. *Journal of Paediatrics and Child Health*.
- Thomas P. (2012). The association of autism diagnosis with socioeconomic status. *Autism*.
- Tsai. (2012). Sensitivity and Specificity: DSM-IV Versus DSM-5 Criteria for Autism Spectrum Disorder. *Am J Psychiatry*.
- Volkmar Fred, MD, Siegel Matthewl, MD, Woodbury-Smith Marc, MD, King Bryan, MD,. (2014). Practice Parameter for the Assessment and Treatment of

Children and Adolescents With Autism Spectrum Disorder. *Acad. Child Adolesc. Psychiatry*, 237-257.

- (Χ.Χ.). W.H.O. 2016. *Autism Spectrum Disorders*. Διαθέσιμο σε: <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/autism-spectrum-disorders>.
- Walenski, M., Tager-Flusberg, H., & Ullman, M. T. (2006). Language in Autism.
- Warren, Z. E., Foss-Feig, J. H., Malesa, E. E., Lee, E. B., Taylor, J. L., Newsom, C. R., & Stone, W. L. . (2012). Neurocognitive and behavioral outcomes of younger siblings of children with autism spectrum disorder at age five. . *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 409-128.
- Werling D.M. & Geschwind D.H. (2013, April). Sex differences in autism spectrum disorders. *National Institutes of Health*, σσ. 146-153.
- Whiteley H.E., Smith C.D. & Hutchinson J. (2005). Empowering early years workers to identify and target areas of difficulty in pre-school children. *Routledge Taylor & Francis Group*.
- Wilmshurst, L. (2011). *Εξελικτική Ψυχοπαθολογία – Μια αναπτυξιακή προσέγγιση*. (μτφ: Μ. Κουλεντιανού). Αθήνα: Gutenberg.
- Wing, L. (2000). *Το αυτιστικό φάσμα: Ένας οδηγός για γονείς και επαγγελματίες* (μτφ. Παντελής Πρώιος). Αθήνα : Ε.Ε.Π.Α.Α (έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1996).
- Wright K. & Poulin-Dubois D. (2012). Modified Checklist for Autism in Toddlers (M-CHAT) screening at 18 months of age predicts concurrent understanding of desires, word learning and expressive vocabulary. *Elsevier*.
- Zafeiriou D., Ververi A., Vargiami E. (2007). Childhood autism and associated comorbidities. *Elsevier, Brain & Development* 29, 257-272.
- Zwaigenbaum L. Bauman M.L., Choueiri R., Kasari C., Carter A., Granpeesheh D., Mailloux Z., Roley S.S., Wagner S., Fein D., Pierce K., Buie T., Davis P.A., Newschaffer C., Robins D., Wetherby A., Stone W.L., Yirmiya N., Estes A., Hansen R.L., McPartland J.C. . (2015). Early Intervention for Children With Autism Spectrum Disorder Under 3 Years of Age: Recommendations for Practice and Research. *Pediatrics*.
- Zwaigenbaum L., Bryson S., & Garon N. (2013). Early identification of autism spectrum disorders. *Elsevier, Behavioural Brain Research*.

Ελληνική βιβλιογραφία:

- Αγωγή, Ε. Φ. (2011). ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ .
- Γεννά, Α. (2002). *Αυτισμός και Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές*. . Αθήνα: Έλλα.
- Γεννά, Καλογεροπούλου, Μαυροπούλου, Νικολάου, Νότας & Παπαγεωργίου. (2006). *Το φάσμα του αυτισμού συνεργασία- σύγκλιση οικογένειας & επαγγελματιών*. Σύλλογος Γονέων Κηδεμόνων και Φίλων Αυτιστικών Ατόμων Ν.Λάρισας.
- Γκονέλα Ελένη Χ. (2008). *ΑΥΤΙΣΜΟΣ. Αίνιγμα και πραγματικότητα. Από τη θεωρητική προσέγγιση στην εκπαιδευτική παρέμβαση*. Οδυσσεάς.
- Δεπάστας Χαράλαμπος . (2017). Τοξικοί παράγοντες και αυτισμός . *Το βήμα του Ασκληπιού*.
- Ελληνική Εταιρία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων (Ε.Ε.Π.Α.Α.). (2005-2019).
- Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη της Ειδικής Αγωγής. (2005). *European Agency for Special Needs and Inclusive Education*.
- Ζωνίου- Σιδέρη. (2004). *Σύγχρονες Ενταξιακές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κακούρος Ευθύμιος, Μανιαδάκη Κατερίνα. (2006). *Ψυχοπαθολογία παιδιών και εφήβων. Αναπτυξιακή Προσέγγιση*. Αθήνα: Τυπώθητω/Δαρδάνος.
- Καπέλου Κατερίνα. (2016). Το Σύγχρονο Νηπιαγωγείο και η Επαναφοίτηση: Λόγοι και Αντίλογοι. *e-Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας*.
- Κατσίρας Λεωνίδας . (χ.χ). *Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική, Περιοδική Ηλεκτρονική Έκδοση του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.)*.
- Κυδωνιάτου, Ε., Ανδριώτου, Σ., & Δροσινού, Μ. (2011). Προγράμματα Πρώιμης Παρέμβασης σε νηπιαγωγεία Ειδικής Αγωγής. Ένα παράδειγμα από τα νηπιαγωγεία της Μυτιλήνης. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 182-198.
- Κωτσόπουλος Σ. (2007). Η νευρολογία του αυτισμού. *ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ*, 225-238.
- Βαρβόγλη Λ. (2007). *Η Διάγνωση του Αυτισμού. Πρακτικός οδηγός*. . Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- Martinez-Pedraza F.L. & Carter A.S. (2009). Autism Spectrum Disorder in Young Children. *Child Adolesc Psychiatric Clin*.

- Νότας Στέργιος & Νικολαΐδου Μαρία. (2006). ΑΥΤΙΣΜΟΣ- ΔΙΑΧΥΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΟΛΙΣΤΙΚΗ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ. (Από τα πρακτικά διημερίδας 2006). Εκδόσεις Βήτα.
- Νότας Στέργιος. (2005). *ΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ ΔΙΑΧΥΤΕΣ ΑΝΑΡΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΕΝΑΣ ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ*. "ελλα".
- Σερετόπουλος Κ., Λαμνίσος Δ., Γιαννακού Κ. (2020). Η επιδημιολογία των διαταραχών του φάσματος του αυτισμού. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*.
- Στασινός, Δ. (2013). *Η Ειδική Εκπαίδευση 2020. Για μια συμπεριληπτική ή ολική εκπαίδευση στο νεο-ψηφιακό σχολείο με ψηφιακούς πρωταθλητές*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Συνοδινού, Κ. (2001). *Ο παιδικός αυτισμός. Θεραπευτική προσέγγιση*. . Αθήνα: Καστανιώτη.
- Συριοπούλου Δελλή, Κ. Χ. (2016). *Εκπαίδευση και Ειδική αγωγή ατόμων με Διαταραχή Φάσματος Αυτισμού*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.
- Συριοπούλου-Δελλή Κ. Χριστίνα, Κάσιμος Χ. Δημήτριος. (2013). *ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΔΙΑΧΥΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ/ ΑΥΤΙΣΜΟ*. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας .
- Τζουριάδου Μ. (1995). *Παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Μια ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Προμηθεύς.